

A sváb asszony kezén magához jött s szemeit felnyitotta éppen Szilveszter reggelén.

Tavasza felgyógyult. Kardot többé kezébe fogni nem tudott, de azért végigharcolta a függetlenség harcát.

Tizenöt esztendő múlva jöhetett haza Olaszországból, s első utja volt a vén svábot és feleségét fölkeresni.

Azok már akkor rég porladoztak fönt a dombon, a temetőben. Még sirjukat se találta meg.

(Eötvös Károly).

Ujév hajnalán

Az ujév: ifju, csöpp legény,
Ó-esztendő: öreg már szegény...
Azért barátsággal szoritnak
Kezet Szilveszter estelén!
Ó-év mehet! Ötöle már
Derüt és jót ugyan ki vár?
Ujév az Úr!... Előtte nyitva
Köröskörül minden határ!

Ahol nevét kiejtik:
A sziv reménységgel megtelik,
Egész világ lábához omlik,
Egy éjtszakán át — reggelig!
Egy éjtszakán, mely nem hideg,
Amely ünnep mindenkinek,
Amelytől gazdag lesz a koldus,
És gyöngédszivü a rideg...

Ujév... Nálunk vigyázva járj,
Nagy ünneplést tőlünk ne várj,
A szörnyü magyar temetőben,
A Golgotánál meg-megállj...
Nézd: Ott Kelet, Dél és itt Nyugat
Tengernyi sirhalmot mutat...
A régi magyar: nincsen többé...
A mai magyar: már nem mulat.
Kolozsvár, Brassó és Pozsony
Fogadnak sáros-rongyoson...
A székely Erdélye s a Bánát
Sötétlenek rád gyászosan!
És nem lesz vig ujévünk nekünk,
Amig békében szenvedünk,
Amig Kárpátok jégvirága
Másnak virágozik, — nem nekünk!

Ujesztendő, tégy még csodát!
 Virraszd ránk évek vig sorát.
 Akaszd újra az ősi földbe
 A magyar ekét s boronát...
 Kik jártunk eddig rongyosan:
 Köszöntsünk vig-virágosan!
 S magyar Ujévre harangozzon
 Kolozsvár, Brassó s ott fenn, Pozsony!

(Székely N. Sándor).

Hogyan tanultam meg írni?

A napsütéses hosszú ősre kegyetlen tél következett. A nagy hófúvások betemették a házunkat, nem lehetett mozdulni se ki, se be. A vasárnapok csak olyanok voltak, mint a hétköznapiak, lelkes állat nem vetődött felénk soha, s nekem nem volt egyéb mulatságom, mint hallgatni a szelek üvöltését. A szelek nagyon oda voltak szokva a padlásunkra, s én már a szavukról megismertem, melyik az északi, melyik a déli, melyik fúj Dunánról, melyik Tiszáról. Álmatlan éjtszakákon sokat elhallgattam, mikor összevesztek a széltestvérek a nádtetőn és harsogva-zugva kergették egymást ki s be a szelelőlukakon.

Édesapám egyszer odaintett magához. Azt kérdezte tőlem, mit szólnék hozzá, ha iskolába odaadna Kесе kalaposhoz.

— Mert ott van már az időd gyermekem és olyan oktanul mégse nőhetsz fel, mint a ló-sóska az árokparton.

Azt hiszem, akkor estem gondolkozóba először életemben. Fülhegygyel hallottam már én egyet-mást Kесе kalaposról, de azok nem voltak valami szivvidámitó dolgok. Ez a jó ember csak nyáron foglalkozott kalaposmesterséggel, télen beállt tanítónak. Persze csak olyan, vad tanítónak. Szegény emberek adták keze alá gyerekeiket, akik messzillették vagy drágállották az igazi iskolát. A Kесе kalapos iskolájában nem kellett se könyv, se irka. A kalapos az ajtaja felső felére fölírta krétával az ábécét, s a gyerek addig rajzolta őket az alsó felére, míg egészen írástudó nem vált belőle. Meg lehetett tanulni minden betűt, csak az ipszilont nem. Arról azt tartotta a kalapos, hogy az nem magyar betű és azt nem is tanította. Aki az ő iskolájában nevelkedett tudóssá, azt arról lehetett megismerni, hogy mindent i-vel irt, amit más rendes ember ipszilonnal. Az ő diákjai nem azt kérdezték egymástól, hogy vagy, hanem azt: **hogi vagi?**

Én azonban nem találtam szép játéknak sem az egyik iskolát, sem a másikat. Mirevaló az iskola? A sárgarigók se járnak iskolába, a gyikok se járnak, mégis egészen jól megélnék. Az édesapám se járt iskolába, mégis olyan madarat tud cifráz-